

Charakterystyka zainteresowań czytelniczych dzieci klas młodszych.

Opracowanie: Donata Witek – Zespół Szkół w Chorzelowie

Zainteresowania czytelnicze związane są przede wszystkim z rozwojem psychofizycznym dziecka oraz z jego płcią.

Kontakt z książką rozpoczyna się około drugiego roku życia. Dziecko ogląda książkę, rozpoznaje zwierzęta, różne przedmioty, to co mu jest bliskie. Kilkuletnie dziecko najchętniej wraca do tych samych ulubionych książeczek. Radość sprawiają mu książki z wyraźnymi, kolorowymi ilustracjami przedstawiające najbardziej znane przedmioty. Równoległe z oglądaniem ilustracji obserwujemy u dziecka pierwsze przebliski rozumienia językowej treści utworów literackich.

Z chwilą, gdy dziecko zrozumie, że książka zawiera pewną treść, gdy potrafi ogarnąć opisaną sytuację lub przebieg króciutkiej akcji i rozróżnić występujące osoby, gdy nauczy się patrzeć na obrazek, oznacza to, że ma za sobą okres "oswajania się z książką". Zaczynają pojawiać się pytania, dociekania, chęć coraz dokładniejszego zrozumienia utworu. Dziecko wchodzi w okres właściwego czytelnictwa w wieku przedszkolnym.

Dziecko pięcioletnie chętnie słucha baśni, legend, krótkich opowiadań o zwierzętach.

Dziecko przychodzące do szkoły nie zna wszystkich liter, uczy się pisać i czytać. Pod koniec pierwszego roku nauki w pewnym stopniu opanowuje te czynności. Umie już czytać, lecz nie ma wprawy. W klasie drugiej doskonalą czytanie i pisanie. W klasie trzeciej zaczyna czytać swobodnie. Stopniowo, ale bardzo powoli dzieci wdrażają się do samodzielnej lektury. Prace nad zdobywaniem wprawy w czytaniu ułatwiają im książki z wyraźnym drukiem i dużą ilością ilustracji. Zdobywanie umiejętności czytania zmienia sytuację czytelniczą dziecka.

Początkowo jest to zmiana niekorzystna wpływająca na pojawienie się kryzysu czytelniczego, który jednak nie trwa długo i nie jest tak poważny, aby zupełnie zniechęcić dziecko do książek.

Najmłodsze dzieci szkolne bardzo chętnie przychodzą do biblioteki. W pierwszych kontaktach dziecka z książką, w szkole istotną rolę odgrywa nauczyciel lub nauczyciel-bibliotekarz, a jego interpretacja utworu (tj. głosowa, mimiczna), jest często ważniejsza od samej treści książki.

Początkującemu czytelnikowi odpowiadają tematy książek nawiązujące do jego zainteresowań najbliższym otoczeniem, do jego wiadomości i poziomu intelektualnego.

Ulubioną lekturą dzieci są wiersze i opowiadania, rymowana proza, krótkie historyjki obrazkowe.

Dzieci siedmio-, ośmioletnie chętnie czytają baśnie oraz książki, których bohaterami są zwierzęta, gdyż animizm odpowiada ich psychice – zwierzęta mają cechy ludzkie, podobnie czują. Dzieci bardzo lubią komiksy, których sympatyczni bohaterowie są obdarzeni poczuciem humoru, sprytem czy inteligencją; przeżywają żartobliwe przygody o walorach poznawczych.

Najskuteczniej przyciągają małych czytelników do lektury baśni i humor oraz opowiadania o ciekawej, pełnej niespodzianej akcji, zabarwionej elementem przygody.

Dzieci chętnie czytają książki o życiu i przygodach ich rówieśników z innych krajów; opowiadania historyczne (choć nie umieją zlokalizować ich w czasie). Interesują się postaciami wielkich ludzi.

Dużym zainteresowaniem dzieci cieszą się zagadnienia z zakresu historii przedmiotów codziennego użytku podane w łatwej i przystępnej formie.

Krótkie wiersze, charakterystyczne dla pierwszego okresu czytelnictwa u dzieci siedmio- i ośmioletnich nie znajdują już takiego uznania. Coraz częściej poszukują one opowiadań ciągłych.

Nadal chętnie słuchają pięknego i głośnego czytania poezji, gdyż wtedy dochodzą do głosu muzyczne wartości wiersza, nie ujawniające się we własnym mozolnym czytaniu.

Dłuższe opowiadania lub małe powieści to rodzaj lektury poszukiwany przez dzieci w klasach drugich i trzecich. Wchodzą one na drogę poszukiwania ciekawej akcji, wartości emocjonalnych i wyraźnie zarysowanej sylwetki bohatera.

Dzieciom podobają się książki z dużymi, wielobarwnymi ilustracjami, o wyraźnych konturach, komunikatywne, raczej realistyczne, dobrze dobrane do tekstu, zaciekawiające, utrzymane w pogodnym nastroju, a nawet pobudzające do śmiechu. Walory takie posiadają pięknie wydane książki znanych pisarzy dziecięcych, np. W. Chotomskiej, J. Brzechwy, H. Bechlerowej, Cz. Janczarskiego, M. Konopnickiej, J. Tuwima, L. Krzemienieckiej, T. Kubiaka, E. Szemberg-Zarembiny i in.

W młodszym wieku szkolnym dzieci zaczynają także kompletować własne księgozbiory. Mogą to być książki wybrane przez samego ucznia lub takie, które trafiły do niego okazji. W miarę dojrzałości czytelniczej gromadzenie książek staje się bardziej przemyślane.

Już wśród najmłodszych użytkowników książki zarysowują się różnice. Są dzieci, które wykazują się dużym obyciem z książką, co wynika z wpływu domu rodzinnego i przedszkola.

Inną grupę stanowią dzieci, które można pozyskać dla książki, ale wymaga to

indywidualnego zainteresowania nią dziecka przez nauczyciela czy nauczyciela-bibliotekarza.

Niektóre , mają bardzo niechętny stosunek do książki, gdyż brak im odpowiednich nawyków i chęci obcowania z książką. Są też na tym poziomie dzieci zaniedbane pod względem wychowawczym i wcale nie zainteresowane książką.

W drugiej fazie młodszego wieku szkolnego tj. w dziewiątym i dziesiątym roku życia uczniowie czytają już samodzielnie i dla przyjemności. Dobór lektur, ilość czytanych książek zależy od opanowania techniki czytania, ogólnego rozwoju dziecka i inspiracji ze strony domu, wychowawcy czy nauczyciela-bibliotekarza.

W tej grupie dzieci można zaobserwować wzrost zainteresowań poznawczych przy słabej niekiedy technice czytania, co może wiązać się z niebezpieczeństwem utraty czytelnika.

W ślad za wzbogacaniem wiadomości szkolnych, idzie zainteresowanie fabularnie ujętymi tematami z zakresu przyrody i techniki.

Okolo dziesiątego – jedenastego roku życia spada zainteresowanie baśnią. W miarę rozwoju intelektualnego dziecko przejawia zainteresowanie światem realnym. Wzrasta potrzeba kontaktu z bohaterem.

Rozszerza się tematyka lektury uczniów. Czytelnicy poszukują książek bogato ilustrowanych. Z upodobaniem przeglądają albumy krajoznawcze i techniczne, mimo że treść tych książek przerasta ich wiadomości rzeczowe.

Przejawem zainteresowań poznawczych jest m.in. kolekcjonowanie różnych przedmiotów i majsterkowanie, co znajduje wyraz w szukaniu odpowiedniej lektury.

W poszukiwaniu wzorów samodzielnego życia, uczniowie w klasie trzeciej i czwartej zaczynają sięgać do książek, które opisują przygody znajdujące się na pograniczu fikcji i rzeczywistości. Interesują się bohaterami utworów, wybierają książki na podstawie tytułu, który uważają za skrót treści.

Od drugiej fazy młodszego wieku szkolnego – technika czytania staje się elementem różnicującym czytelników, także w następnych okresach, w klasach starszych.

W średnim wieku szkolnym zmieniają się upodobania czytelnicze dziewcząt i chłopców.

Chłopcy w wieku 10-13 lat najchętniej czytają literaturę awanturniczą, przygodową, wojenną, fantastyczną. W literaturze szukają określonego typu bohatera. Najczęściej jest to chłopiec,

mężczyzna, silny, szlachetny, odważny, inteligentny, który zawsze wychodzi cało z dramatycznych przygód.

Dziewczęta, wcześniej niż chłopcy, zaczynają interesować się światem wewnętrznych przeżyć.

Rozwijające się w tym wieku życie uczuciowe sprawia, że lubują się one w literaturze mówiącej o przyjaźni, miłości.

I – wiek przedszkolny i młodszy wiek szkolny – okres obejmujący dzieci od 6-go do 10-go roku życia, z dwiema fazami:

- 1- od 6-go do 8-go roku życia;
- 2- od 9-go do 10-go lub 11-go roku życia.

II – wiek dorastania, gdzie również wyodrębnia się dwa podokresy

- 1- średni wiek szkolny – od 12-go do 15-go lub 16-go roku życia
- 2- wiek dorastania od 15-go do 18-go roku życia.

Aprobatę uczniów zyskują takie utwory, które odpowiadają ich dojrzałości psychicznej i aktualnym zapotrzebowaniom czytelniczym.

Według H. Kwiatkowskiej “Najsilniej wzruszają nas te treści, które są nam bliskie, stąd istotnym przeżyciem dzieła staje się podobieństwo przedstawionych w nim problemów do tych, którymi żyje odbiorca”.

Literatura:

1. Furtyk J. – Miejsce książki w życiu dzieci i młodzieży, „Poradnik Bibliotekarza” 1996, nr 4
2. Godlewska Z. – Aktywność literacka dzieci, „Życie Szkoły” 1995, nr 8
3. Jargiło G. – Zainteresowania czytelnicze, „Życie Szkoły” 1988, nr 8